



Christina Busck

KULTUR

Kulturredaktör: Christina Busck, 0650-355 49, 0650-355 94 • E-post: kultur@ht.se • Fax: 0650-355 60

”Språket måste bli rätt”

Villes föräldrar har skilt sig och han följer, motvilligt, med till pappans nya flickväns stuga i Grängsbo. I Martin Jonols ungdomsromaner är det ungdomarnas egen verklighet som skildras – och ofta finns det en anknytning till Hälsingland.

EDSBYEN

■ Det kan låta som ett tvärt kast: Martin Jonols hade ägnat många år åt att skriva dramatik för Sveriges Radio och Uppsala stadsteater och åt att dramatisera vuxenlitteratur som Dostojevskij och Strindberg. Och så plötsligt blev det ungdomsromaner i stället. Men han tycker inte själv att steget var så långt.

– Det är inte så stor skillnad. Men det gäller att hitta ett språk som kommunicerar med barnen. Jag brukar utgå från mina egna barn och låter dem läsa det jag skrivit. Det kan så lätt bli fel, med slanguttryck och liknande.

Allting började med Biljana – en tolvårig tjej som gillar att spela fotboll. Hon dök först upp i en serie som Jonols skrev för radio, och tanken på en ungdomsroman med henne i huvudrollen väcktes. Förra våren kom Biljana är bäst! som sedan dess fått en uppföljare, Biljana är inte kär!. Fotbollsböcker för unga finns det gott om – men desto färre med tjejer i huvudrollerna.

– Det var förstas ett medvetet val, att skriva om en tjej som spelar fotboll och allt vad det innebär. Det var roligt att gå emot strömmen, och dessutom skildra en fotbollstränare som är viktig för tjejen och hur den relationen växer fram. Han blir som en extrapappa för Biljana.

I fotbollstränaren finns Hälsingeanknytningen: han kommer från Viksjöfors och i andra boken träffar han en tjej från Bollnäs. Men i Jonols nästa ungdomsroman Ville och monstergäddan får Hälsingland, och Ovanåker, en betydligt mer framträdande roll.

– Villes pappa flyttar ihop med sin nya kvinna och Ville åker med dem på semester till Hälsingland. Hela boken utspelar sig här. Det är inte uttalat att det är i Ovanåker men jag har tänkt det så. Hälsingland, fisket och naturen blir som en slags symbol för hur Ville får ro och hittar tillbaka till sig själv, berättar han.

Anledningen till alla Hälsingeanknytningar är förstås att han själv har en: hans sambo kommer från Bollnäs och familjen har ett sommarställe i Ovanåker där de gärna tillbringar så mycket tid som möjligt. Och den tillvaron har delvis inspirerat till innehållet i böckerna:

– Jag och min ena son har till exempel fiskat jättemycket här uppe och han har blivit väldigt intresserad av fiske och naturen tack vare det.

Hans egna barn bidrar ofta med både språklig hjälp och inspiration till romanerna. Händelser de berättar om kan så fröer som blir till delar av hans böcker. De har ”vetorätt”, kan säga ifrån om något känns för likt deras verklighet, men agerar också ofta experter som hjälper till att få handlingen så trovärdig som möjligt.

– Det är kul att utgå från en verklighet som ändå är nära. Det händer mycket viktiga saker när man är i tolvårsåldern, det känns meningsfullt och roligt att skriva.

Ville och monstergäddan ges ut i september och det kan mycket väl bli en fortsättning på den.

– Jag skulle gärna skriva mera om både Biljana och Ville. Det finns mera att berätta, absolut.

JOSEFIN HAMMARSTEDT

0271-77 15 13

josefin.hammarstedt@ljusnan.se



Författaren Martin Jonols och hans familj tillbringar gärna somrarna i Ovanåker. Det har gjort avtryck i hans ungdomsböcker, som ofta har mer eller mindre anknytning till Hälsingland.

FOTO: JOSEFIN HAMMARSTEDT

MARTIN JONOLS

■ **Ålder:** 45 år■ **Bor:** i Hägersten med sambo, två egna barn och en bonusdotter■ **Aktuell:** med ungdomsromanen Ville och monstergäddan som ges ut i september på Berghs förlag■ **Böcker och pjäser:** 1996 – Okrossbar (Radiopjäs), 1996 – Lex Luthor (Radiopjäs), 1998 – Hjärtats röst

(Radiopjäs), 2000 – Madonnans okyssta läppar (Radioföljetong), 2002 – Susannas födelsedag (Uppsala stadsteater), 2006 – Hökarängen (Radiopjäs), 2007 – Okrossbar (Roman, Ordfront), 2008 – Biljanas värld (Radioserie), 2010 – Biljana är bäst! (Ungdomsroman, Rabén & Sjögren), 2011 – Biljana är inte kär! (Ungdomsroman, Rabén & Sjögren)

Skriver poesi för det ofullbordade livet

■ Att läsa Stämmor av Ljus fördelar världen – ett generöst urval av Ulf Erikssons dikter från 1982 till 2011 – är en märklig upplevelse. Förgäves försöker man tränga in i poetens lyriska universum för att, när man till slut ger upp, inse att man är inne.

I en första anblick förefaller dikterna tryggt bekanta. Här finns ett subjekt och en omvärld. Men snart blir man varse att såväl subjektet som omvärlden är märkligt ogreppbara, liksom relationerna dem emellan. Försöker man ta sig in med psykologin som nyckel förblir porten låst.

Eriksson har en fantastisk förmåga att med en bild fånga sinnesintryckens sensationer: *Över händerna bildar ljuset / dagens synliga handskar*. Samtidigt framstår de i den större helheten som lätt överkliga, aldrig helt nödvändiga.

Några rader ur Jag själv (Byggnad med kreatur, 1990):

*Ibland när jag betraktar tingen
och människorna
känns det som om jag inte såg på dem
utan tänkte på dem*

Ur Erikssons poesi utkristalliseras en osorterad värld där slutsatserna ännu inte dragits och byggena ännu inte byggts. Det skänker en vaghet åt dikterna som jag inte kan förstå som något annat än ett etiskt credo. Se på de rader som direkt följer de nyss citerade:

*Sådan är min största lycka;
då är jag mig själv i ett ofullbordat liv,
då är jag allt och alla
som inte är jag själv.
Sinnena bor då i vinden, och
ingen förestår mig eller förstår mig.*



BÖCKER

Stämmor av Ljus fördelar världen. Dikter 1982-2011 Ulf Eriksson Albert Bonniers förlag

En lojalitet med det ofullbordade, det icke-identiska, det som inte sinnligt kan förankras och stängas inne. Det kanske leder till att Ulf Erikssons dikter inte går att förstå i vanlig mening, och inte heller går det att förestå dem – försöker man ta kommandot över dem glider de ur ens händer.

Så vad är då nyckeln?

Det finns ingen. Först när man ger upp, när man inte längre försöker tränga in – först då öppnar sig ett av vår tids stora författarskap. Det erbjuder ingen tillrättalagd psykologi, men ett förutsättningslöst möte med en värld som hur mycket man än sorterar och objektiverar den förblir obegriplig.

TIM ANDERSSON

Kultur Kalendern

Vi på kultursidan tipsar om evenemang i helgen.



Rebecca Lindsmyr från Edsbyn var en av konstnärerna som ställde ut under förra årets konstrunda. Hon deltar även i år.

FOTO: ERIK LINDGREN

Konstrunda i Ovanåker

■ I dagarna tre, med start fredag, pågår konstrundan i Ovanåkers kommun. 35 utställare visar allt från målningar och textil till skulpturer på 14 olika platser i Alfta, Edsbyn och Voxnabruk.

Komedi i Mellanfjärden

■ I kväll är det premiär för årets komedi på Mellanfjärdsteatern, Den oplockade gåsen. Föreställningen spelas ända till den 27 augusti.

Wiik i Färila konsthall

■ Angelica Wiik är månadens utställare på Färila Konsthall. Hon visar grafik till och med 21/8.



Musik i Delsbo

■ På lördag bjuds det på visfest på

Söders Höjder, av Angelica Wiik.

Loppet, Gårdslyckan i Bobygden, Delsbo. På söndag arrangeras Glada Hudikstämman med mer musik på Svanbacken Strandhotell i Delsbo. Den avslutar några dagars kursverksamhet med personer med funktionsnedsättning och deras medföljare.

Vernissage i Stocka

■ Nils Olof Hedenskog visar nya målningar i sitt Galleri Notharet i Stocka, med vernissage på lördag.

Körkalas i Järvsö

■ Körkalas och Folkfrossa blir det på lördag på Stenegård i Järvsö med tre vinnande Körslagetkörer och Bollnäsbygdens spelmanslag.

Mer kalas i Nordanstig

■ På lördag blir det stor musikfest på Bergsjöparken i Bergsjö med många artister.

Kultur och historia

■ Historiska vandringar ordnas på flera håll i dag och i helgen. I Långvinds bruk ordnas en natur- och kulturvandring fredag. På lördag berättas historien om Bergöns kapell av Sägtäktens bygdegårdsförening. I Enånger blir det kyrkovisning och medeltidskonsert på söndag.

Jinder på Ranbogården

■ På söndag kommer Åsa Jinder till Ranbogården med sin nyckelharpa.



Konserten heter Om kärleken & längtan – i Folktron.

Åsa Jinder.

FOTO: LINDA MÅRTENSSON